Published on *Melano.hu* (https://www.melano.hu)

Dokumentumfilm készült a legősibb magyar nyelvemlékekről

Létrehozás: 01/20/2022 - 16:49
Szerző: Melano
[1]
"Látjátok feleim..."? címmel az első magyar nyelvű szövegemlékről és díszmásolatáról készített dokumentumfilmet az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK).

Az alkotást a magyar kultúra napján, január 22-én, szombaton 21 órakor mutatja be az M5 kulturális csatorna. A nemzeti könyvtár gyártásában megvalósult 70 perces dokumentumfilm egyrészt bemutatja az OSZK MNy 1 (Magyar Nyelvemlék 1) jelzet alatt őrzött kiemelkedően becses kéziratát, a latin nyelvű Pray-kódexet és a kódexben lévő első összefüggő magyar nyelvemléket, a Halotti beszéd és könyörgést, másrészt végigkíséri a Ferenc pápának ajándékozott díszmásolat elkészítésének hosszú folyamatát. A film előzetese megtekinthető az OSZK YouTube-csatornáján és Facebook-oldalán is, ahol már több mint harminchétezren látták - áll az OSZK MTI-hez csütörtökön eljuttatott közleményében.

Mint felidézik, a Pray-kódex díszmásolata a magyar kormány ajándékaként az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra hazánkba látogató Ferenc pápa számára készült, és Áder János köztársasági elnök adta át a szentatyának 2021. szeptember 12-én. A mestermű létrehozásának több hónapos folyamatát az OSZK Történeti Fénykép- és Videótárának munkatársai kamerával kísérték végig. A dokumentumfilm ezekből a felvételekből és a nemzeti könyvtár főigazgatójával, kutatóival, digitalizáló, könyvkötő és restaurátor szakembereivel, valamint a felkért közreműködőkkel forgatott interjúkból született.

A film kettős elbeszélésének egymásba fűzéséből adódó ritmikai váltások nemcsak a néző figyelmének ébrentartását szolgálják, hanem segítik az elhangzó ismeretek befogadását is. A Pray-kódexről és a Halotti beszéd és könyörgésről szóló tudományos-ismerterjesztő bemutatások mellett az OSZK-ban folyó digitalizáló munkáról és annak eredményeiről - az új szolgáltatásokról -, valamint a Pray-kódexnek az OSZK állományában elfoglalt helyéről és a Kézirattárról, továbbá első összefüggő szövegemlékünk utóéletéről is hallhatnak a nézők. Az ismeretterjesztést és az OSZK gyűjteményének bemutatását egyaránt szolgálja az interjúkat illusztráló, a témához kapcsolódó mintegy másfélszáz dokumentum - a kódexektől, a metszeteken és a térképeken át a Pray-kódexről és a Halotti beszéd és könyörgés szövegéről készült részletfotókig

A készítési folyamat egyes részeinek látványos, számos közeli képet tartalmazó másféltucatnyi etűdjét - az OSZK zenei gyűjteményéhez szintén kötődő - Joseph Haydn-életmű két szimfóniájának részletei kísérik. A forgatókönyvet 2021 májusában írták, a 23 órányi filmnyersanyagot június 15. és szeptember 9. között vették fel, a szerkesztés, a vágás és a rendezés munkálatai szeptember közepétől december első napjaiig tartottak. A dokumentumfilm producere Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója, forgatókönyvíró-rendezője Sudár Annamária, operatőre Ballagó Gergely, szerkesztő-

vágója Hanák Luca. Mint a Pray-kódexről írják, a felbecsülhetetlen értékű kéziratgyüttest a pozsonyi káptalan adományozta a nemzeti könyvtárnak 1813-ban, és Toldy Ferenc (1805-1875) irodalomtörténész nevezte el Pray György (1723-1801) jezsuita történészről, aki 1770-ben először adott hírt róla. A Pray-kódex a 12. századi magyarországi egyházi kultúra egyik legfontosabb dokumentuma. A latin nyelvű liturgikus kódexben a magyarországi használatra szerkesztett sacramentarium - azaz a miséző pap könyörgéseit tartalmazó szerkönyv - után egyes misén kívüli szertartások (esketés, a templom alapkövének letétele, temetés) szövegei következnek.

A Halotti beszéd és könyörgés, legkorábbi összefüggő magyar nyelvű szövegemlékünk a temetési szertartás végén, annak függelékében olvasható egy valamivel bővebb, latin nyelvű temetési beszéd kíséretében; a kódex 136. levelén. A kézirategyüttes - több más, szertartástani és egyházjogi szöveg (például a Könyves Kálmán kori esztergomi zsinati határozatok) mellett - egyetlen fennmaradt középkori évkönyvünket, az Annales Posoniensest is tartalmazza, amely a 997 és 1203 közötti magyar történelemre vonatkozó, sok esetben csak innen ismert tudósítások forrása. Az államalapítás korának becses adatai közé tartozik többek között Géza fejedelem halálának, István király megkoronázásának és Gellért püspökké szentelésének az évszáma - áll a közleményben.

Mint kiemelik, a kódexben a hazai könyvfestészet salzburgi hatást mutató korai emléke, öt színezett tollrajz is látható, amely Krisztus kereszthalálát, sírba tételét, feltámadását és megdicsőülését jeleníti meg. A kézirat zenetörténeti szempontból is fontos mint a középkori "magyar notáció" és a vonalrendszeres reformkottaírás hazai alkalmazásának egyik legkorábbi darabja.

Forrás: MTI

Tags:
Halotti beszéd [2]
magyar nyelvemlék [3]
dokumentumfilm [4]

Forrás webcím: https://www.melano.hu/dokumentumfilm_keszult_a_legosibb_magyar_nyelvemlekekrol

Hivatkozások
[1] https://www.melano.hu/sites/default/files/articles/halotti_beszed.jpg
[2] https://www.melano.hu/tags/halotti_beszed
[3] https://www.melano.hu/tags/magyar_nyelvemlek
[4] https://www.melano.hu/tags/dokumentumfilm